

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL SUDA

PREDMET NEDIĆ I DŽOJIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjevi br. 26813/15 i 18153/16)

PRESUDA

STRASBOURG

23. rujna 2021.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Nedić i Džojić protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Péter Paczolay, *predsjednik*,

Alena Poláčková,

Gilberto Felici, *suci*,

i Attila Teplán, *vršitelj dužnosti zamjenika tajnika Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjeve (br. 26813/15 i 18153/16) protiv Republike Hrvatske koje su dva hrvatska državljanina g. Anto Nedić („prvi podnositelj zahtjeva”) i g. Dragan Džojić („drugi podnositelj zahtjeva”) podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 28. svibnja 2015. odnosno 29. ožujka 2016.;

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o zahtjevu; nepodnošenje prigovora od strane Vlade ispitivanju predmeta od strane odbora;

očitovanja stranaka;

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 31. kolovoza 2021.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Predmet se odnosi na devetogodišnje odlaganje od strane hrvatskih vlasti plaćanja podnositeljima zaostalih iznosa invalidske mirovine na koje su imali pravo na temelju pravomoćnih rješenja.

ČINJENICE

2. Prvi podnositelj zahtjeva rođen je 1963. godine i živi u Tolisi, u Bosni i Hercegovini. Drugi podnositelj zahtjeva rođen je 1967. godine i živi u Slavanskom Brodu. Prvog podnositelja zahtjeva zastupao je g. S. Nedić, odvjetnik iz Osijeka, a drugog podnositelja zahtjeva zastupala je gđa S. Dražić Karalić, odvjetnica iz Vinkovaca.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta, kako su ga iznijele stranke, može se sažeti kako slijedi.

5. Oba podnositelja zahtjeva ranjena su u ratu u Bosni i Hercegovini kao pripadnici takozvanog Hrvatskog vijeća obrane, koje je tijekom rata predstavljalo glavnu oružanu snagu Hrvata koji žive u toj zemlji.

I. POSTUPAK U PREDMETU PRVOG PODNOSITELJA ZAHTJEVA

A. Upravni postupak

6. Dana 7. srpnja 2006. prvi podnositelj zahtjeva podnio je Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, Područnoj službi u Zagrebu (dalje u tekstu: „služba u Zagrebu”) zahtjev za invalidsku mirovinu zbog ozljeda zadobivenih u ratu.

7. Dana 17. studenoga 2008. služba u Zagrebu priznala je prvom podnositelju pravo na invalidsku mirovinu od 1. srpnja 2006. u iznosu od 2.433,05 hrvatskih kuna (HRK). Utvrdila je i da će Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: „Zavod”) isplate izvršiti iz državnog proračuna i da će se invalidska mirovina isplaćivati retroaktivno na mjesečnoj osnovi. Prvi podnositelj zahtjeva nije podnio žalbu i to je rješenje postalo pravomoćno.

8. Budući da zaostali iznosi invalidske mirovine za razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008. nisu bili isplaćeni, prvi podnositelj uputio je Zavodu dopis od 24. svibnja 2011., u kojem je zatražio isplatu.

9. Dana 4. prosinca 2012. služba u Zagrebu donijela je dopunsko rješenje i navela da će se zaostali iznosi invalidske mirovine za razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008. prvom podnositelju isplatiti kada sredstva za tu namjenu budu osigurana u državnom proračunu. Prvi podnositelj zahtjeva nije podnio žalbu i to je rješenje postalo pravomoćno.

B. Parnični postupak

10. U međuvremenu, dana 5. rujna 2011. prvi podnositelj zahtjeva pokrenuo je parnični postupak pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu tražeći isplatu zaostalih iznosa invalidske mirovine za razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008. sa zakonskim zateznim kamatama. U prosincu 2011. Zavod je prvom podnositelju isplatio glavnica zaostalih iznosa invalidske mirovine za 2006. godinu, nakon čega je podnositelj odustao od tog dijela tužbenog zahtjeva.

11. Presudom od 31. prosinca 2012. Općinski građanski sud u Zagrebu u cijelosti je prihvatio tužbeni zahtjev prvog podnositelja.

12. Povodom žalbe koju je podnio Zavod, dana 2. rujna 2014. Županijski sud u Zagrebu preinačio je prvostupanjsku presudu i odbio je tužbeni zahtjev prvog podnositelja. Smatrao je da Zavod nije bio obvezan isplatiti potraživane zaostale iznose mirovine jer je Zavod korisnik državnog proračuna te da sredstva za isplatu invalidskih mirovina za predmetno razdoblje nisu bila osigurana u državnom proračunu.

13. Dana 11. studenoga 2014. prvi podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske. Prigovorio je, pozivajući se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju i mjerodavnu

odredbu Ustava Republike Hrvatske kojom je zajamčeno pravo vlasništva, da je povrijeđeno njegovo pravo vlasništva.

14. Rješenjem od 31. ožujka 2015. Ustavni sud je njegovu ustavnu tužbu proglasio nedopuštenom, utvrdivši da u njoj nije otvoreno nikakvo ustavnopravno pitanje. Rješenje Ustavnog suda dostavljeno je punomoćniku prvog podnositelja zahtjeva 20. travnja 2015.

15. Dana 11. listopada odnosno 12. prosinca 2017. prvom podnositelju isplaćena je glavnica zaostalih iznosa invalidske mirovine za 2007. i 2008. godinu u skladu s odlukom Vlade od 12. listopada 2016. (vidi stavak 30 ove presude). Stoga je glavnica zaostalih iznosa invalidske mirovine dugovanih podnositelju na temelju rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje od 7. srpnja 2006. (vidi stavak 6 ove presude) u cijelosti isplaćena 12. prosinca 2017.

II. POSTUPAK U PREDMETU DRUGOG PODNOSITELJA ZAHTJEVA

A. Upravni postupak

16. Dana 4. srpnja 2006. drugi podnositelj zahtjeva podnio je službi u Zagrebu zahtjev za invalidsku mirovinu zbog ozljeda zadobivenih u ratu (vidi stavak 5 ove presude).

17. Dana 7. studenoga 2008. služba u Zagrebu priznala je drugom podnositelju pravo na invalidsku mirovinu od 1. srpnja 2006. u iznosu od 1.739,31 kunu. Utvrdila je i da će Zavod isplate izvršiti iz državnog proračuna i da će se invalidska mirovina isplaćivati retroaktivno na mjesečnoj osnovi. Kada je riječ o zaostalim iznosima invalidske mirovine za razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008., utvrdila je da će se ti iznosi isplatiti drugom podnositelju kada sredstva za tu namjenu budu osigurana u državnom proračunu. Drugi podnositelj zahtjeva nije podnio žalbu i to rješenje je postalo pravomoćno.

B. Parnični postupak

18. Dana 17. rujna 2014. drugi podnositelj zahtjeva pokrenuo je parnični postupak pred Općinskim sudom u Osijeku tražeći isplatu zaostalih iznosa invalidske mirovine za razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008. sa zakonskim zateznim kamatama. Dana 25. listopada 2011. Zavod je drugom podnositelju isplatio glavnica zaostalih iznosa invalidske mirovine za 2006. godinu, nakon čega je drugi podnositelj odustao od tog dijela tužbenog zahtjeva.

19. Presudom od 20. siječnja 2015. godine Općinski sud u Osijeku u cijelosti je odbio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Njegov zahtjev u vezi s isplatom zateznih kamata na zaostale iznose invalidske mirovine za

2006. godinu odbijen je jer su zaostali iznosi bili isplaćeni čim su sredstva za tu namjenu bila osigurana u državnom proračunu. Preostali dio njegova zahtjeva u vezi s isplatom zaostalih iznosa invalidske mirovine za 2007. i 2008. godinu sa zateznim kamatama odbijen je uz obrazloženje da nije dokazao da su sredstva za tu namjenu bila osigurana. Drugi podnositelj zahtjeva podnio je žalbu protiv te odluke.

20. Presudom od 2. travnja 2015. Županijski sud u Osijeku potvrdio je prvostupanjsku presudu. Primijetio je da je rješenje na temelju kojeg je drugom podnositelju zahtjeva priznato pravo na invalidsku mirovinu postalo pravomoćno (vidi stavak 18. ove presude). Drugom podnositelju stoga nije bilo dopušteno osporavati to rješenje u parničnom postupku jer je to mogao učiniti u upravnom postupku. Predmetnim rješenjem bilo je utvrđeno je da će zaostali iznosi invalidske mirovine za razdoblje do 31. listopada 2008. dospjeti nakon što se osiguraju sredstva za to u državnom proračunu. Kada je riječ o zahtjevu drugog podnositelja za isplatu zateznih kamata na zaostale iznose invalidske mirovine za 2006. godinu, drugostupanjski sud potvrdio je utvrđenja prvostupanjskog suda. Kada je riječ o zaostalim iznosima za 2007. i 2008. godinu, drugostupanjski sud smatrao je da oni nisu dospjeli jer sredstva za isplatu tih iznosa još nisu bila osigurana. Konačno, drugostupanjski sud primijetio je da je Zavod postupio u skladu sa svojim pravomoćnim rješenjem od 7. studenoga 2008. (vidi stavak 17. ove presude) i da bi isplata invalidske mirovine bez prethodnog osiguranja sredstava za tu namjenu bila nezakonita.

21. Dana 18. svibnja 2015. drugi podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu Ustavnom sudu Republike Hrvatske. Pozvao se na članak 58. stavak 3. Ustava Republike Hrvatske, kojim je predviđeno da država posebnu skrb posvećuje zaštiti hrvatskih ratnih vojnih invalida. Konkretno, prigovorio je da je dio rješenja Zavoda od 7. studenoga 2008. (vidi stavak 18. ove presude) u kojem je navedeno da će se zaostali iznosi invalidske mirovine isplatiti nakon što se osiguraju sredstva za to u državnom proračunu bio protuustavan, nezakonit i u suprotnosti s moralnim vrijednostima. Tvrdio je i da uskraćivanje isplate invalidske mirovine predstavlja napad na najranjivije članove društva, odnosno osobe s invaliditetom.

22. Rješenjem od 3. veljače 2016. Ustavni sud je njegovu ustavnu tužbu proglasio nedopuštenom, utvrdivši da u njoj nije otvoreno nikakvo ustavnopravno pitanje. Rješenje Ustavnog suda dostavljeno je punomoćniku drugog podnositelja zahtjeva 16. veljače 2016. godine.

23. Dana 11. svibnja 2017. odnosno 12. prosinca 2017. drugom podnositelju zahtjeva isplaćena je glavnica zaostalih iznosa invalidske mirovine za 2007. i 2008. godinu u skladu s odlukom Vlade od 12. listopada 2016. (vidi stavak 30. ove presude). Stoga je glavnica zaostalih iznosa invalidske mirovine dugovanih podnositelju na temelju rješenja

Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje od 7. studenoga 2008. (vidi stavak 17 ove presude) u cijelosti isplaćena 12. prosinca 2017.

III. OSTALE ČINJENICE NA KOJE SE POZVALA VLADA

24. Vlada je navela da su tijekom godina nakon donošenja rješenja kojima je prvom i drugom podnositelju zahtjeva priznato pravo na invalidsku mirovinu (vidi stavke 7. i 18. ove presude) mjesečni iznosi njihove invalidske mirovine prilagođeni i povećani u skladu s mjerodavnim domaćim zakonodavstvom. Vlada je nadalje dodala da je prvi podnositelj zahtjeva bio zaposlen 2012., 2014. i 2015. godine te da je u tom razdoblju primao redovitu plaću. Podnositelji zahtjeva nisu osporili te tvrdnje.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR I PRAKSA

A. Mjerodavno domaće zakonodavstvo

25. Člankom 106. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine br. 174/04, s naknadnim izmjenama i dopunama, dalje u tekstu: „Zakon o braniteljima”), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, bilo je predviđeno da se sredstva za ostvarivanje prava branitelja i članova njihovih obitelji koja su predviđena tim Zakonom i drugim propisima osiguravaju iz državnog proračuna.

26. Člankom 54. Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine br. 102/98, s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, bilo je predviđeno da osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od dana nastanka invalidnosti, ako tim Zakonom nije drukčije određeno.

27. Člankom 119. stavkom 1. bilo je predviđeno da se rješenje o priznanju prava iz mirovinskog osiguranja izvršava odmah nakon donošenja, ako tim Zakonom nije drukčije određeno.

28. Člankom 136. stavkom 1. točkom 6. bilo je predviđeno da su prihodi mirovinskog osiguranja prihodi iz državnog proračuna za pokriće izdataka za prava ostvarena pod povoljnijim uvjetima.

B. Mjerodavno međunarodno pravo

29. Prava stradalnika rata koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane (vidi stavak 5. ove presude) regulirana su bilateralnim ugovorom, i to Ugovorom između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji (Narodne novine – Međunarodni ugovori br. 2/2006). Taj je ugovor potpisan

23. prosinca 2005., a na snagu je stupio 1. srpnja 2006. godine. Člankom 4. stavkom 2. ugovora predviđeno je da je Republika Hrvatska obvezna od dana stupanja na snagu tog ugovora pripadnicima Hrvatskog vijeća obrane isplaćivati mirovinu. Člankom 6. stavkom 2. predviđeno je da je Hrvatska obvezna isplaćivati razliku između visine mjesečnog iznosa osobne invalidnine koju je priznalo nadležno tijelo Bosne i Hercegovine i visine mjesečnog iznosa invalidske mirovine na koju bi isti korisnik imao pravo prema pravnim propisima u Hrvatskoj.

C. Odluka Vlade o isplati zaostalih mirovina pripadnicima Hrvatskog vijeća obrane

30. Dana 12. listopada 2016. Vlada je donijela Odluku o namjeni korištenja sredstava ostvarenih od povrata mirovina u postupku preračuna mirovina primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju s državama nastalim na području bivše Jugoslavije. Tom odlukom je propisano da se sredstva koja je Hrvatska ostvarila u postupku preračuna mirovina koriste za isplatu zaostalih neisplaćenih iznosa mirovine pripadnicima Hrvatskog vijeća obrane, počevši s isplatom neisplaćenih zaostalih iznosa za 2007. godinu. Zaostali iznosi za 2007. godinu i svaku sljedeću godinu trebali su biti isplaćeni kada sredstva ostvarena u predmetnom postupku budu dovoljna za isplatu zaostalih mirovina svim korisnicima za određenu godinu.

D. Mjerodavna praksa

1. Ustavni sud

31. U odluci br. U-III-2662/2003 od 28. lipnja 2004. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu u kojoj je podnositeljica ustavne tužbe prigovorila zbog povrede prava vlasništva jer su građanski sudovi odbili njezin tužbeni zahtjev za isplatu neisplaćene mirovine. U tom je predmetu nadležno tijelo obustavilo isplate podnositeljčine starosne mirovine, a da nije donijelo rješenje o njezinu pravu na mirovinu. Nakon što je podnositeljica pokrenula parnični postupak u kojem je tražila isplatu neisplaćenih iznosa mirovine za relevantno razdoblje, nadležno upravno tijelo donijelo je rješenje kojim je utvrdilo da nije imala pravo primati mirovinu u predmetnom razdoblju. Ustavni sud utvrdio je da je, pri odlučivanju o tužbama za isplatu mirovina, parnični sud vezan upravnim aktima upravnih tijela. Smatrao je i da iznosi mirovine ne mogu dospijevati na naplatu ako za isplatu tih iznosa više ne postoji pravna osnova. Nadalje je utvrdio da tvrdnja podnositeljice o navodnoj nezakonitosti rješenja upravnog tijela kojim je isplata mirovina obustavljena nije relevantna u ustavnosudskom postupku niti je bila relevantna u postupcima pred građanskim sudovima, jer je kontrola zakonitosti tog rješenja u isključivoj nadležnosti upravnih sudova.

32. U predmetu br. U-III-3347/2008 Ustavni sud ispitao je ustavnu tužbu u kojoj su otvorena slična činjenična i pravna pitanja kao i u ovim zahtjevima. U tom predmetu podnositelj ustavne tužbe prigovorio je povredi prava na jednakost pred zakonom. Odlukom od 24. ožujka 2009. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu utvrdivši da Ustavom zajamčeno pravo na koje se podnositelj pozvao nije bilo povrijeđeno s obzirom na to da su građanski sudovi pravilno protumačili i primijenili mjerodavno domaće pravo.

2. Vrhovni sud

33. U predmetu br. Rev-1223/2007 od 5. svibnja 2009. Vrhovni sud odlučivao je o reviziji koju je tužitelj, hrvatski vojni invalid, izjavio protiv nadležnog tijela za mirovinsko osiguranje u vezi s tužbenim zahtjevom za isplatu dodatka uz invalidsku mirovinu. Činjenice tog predmeta slične su činjenicama u ovim zahtjevima jer je upravno tijelo odlučilo da će se zaostali iznosi invalidske mirovine i dodatak uz mirovinu za razdoblje prije donošenja rješenja o priznanju tih prava isplatiti kada se sredstva za tu namjenu osiguraju u državnom proračunu. Građanski sudovi odbili su tužbeni zahtjev tužitelja za isplatu dodatka uz mirovinu. Vrhovni sud potvrdio je rješenja nižestupanijskih sudova i odbio je reviziju utvrdivši da tužiteljeva tražbina u pogledu isplate potraživane socijalne naknade nije mogla dospjeti prije nego što su se u državnom proračunu osigurala sredstva za isplatu te naknade.

34. U presudama br. Rev-3942/1994 od 31. ožujka 1999., Rev-1306/2008 od 17. veljače 2010. i Rev-x 1048/2012 od 29. svibnja 2013. Vrhovni sud zauzeo je shvaćanje da dospijeće mirovine nastupa donošenjem rješenja kojim se priznaje pravo na mirovinu. Međutim, ti predmeti nisu se odnosili na situaciju u kojoj je nadležno upravno tijelo isplatu socijalne naknade uvjetovalo osiguravanjem sredstava u državnom proračunu.

PRAVO

I. SPAJANJE ZAHTJEVA

35. Uzimajući u obzir sličan predmet spora podnesenih zahtjeva, Sud smatra prikladnim ispitati ih zajedno u jednoj presudi.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

36. Podnositelji zahtjeva prigovorili su da je prekomjernim odlaganjem isplata zaostalih iznosa invalidske mirovine na koje su imali pravo povrijeđeno njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva. Pozvali su se na članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju, koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

A. Dopuštenost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Vlada

37. Vlada je osporila dopuštenost zahtjeva na nekoliko osnova. Konkretno, tvrdila je da oba podnositelja zahtjeva nisu iscrpila domaća pravna sredstva te da članak 1. Protokola br. 1 nije primjenjiv na predmet drugog podnositelja i da on, u svakom slučaju, nije poštovao pravilo o šest mjeseci. Ustvrdila je i da je, u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva, stvar riješena te da drugi podnositelj zahtjeva više nije žrtva povrede kojoj prigovara.

38. Vlada je smatrala da podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva jer nisu osporili rješenja upravnih tijela od 4. prosinca 2012. odnosno 7. studenoga 2008. godine (vidi stavke 9. i 18. ove presude). S tim u vezi Vlada se pozvala na odluku Ustavnog suda u predmetu br. U-III-2662/2003 od 28. lipnja 2004. (vidi stavak 31. ove presude).

39. Osim toga, Vlada je navela da drugi podnositelj zahtjeva nije pravilno iscrpio domaća pravna sredstva jer se u svojoj ustavnoj tužbi nije pozvao na mjerodavnu odredbu Ustava kojom je zajamčeno pravo vlasništva. Umjesto toga, pozvao se na članak 58. stavak 3. Ustava, kojim je predviđena obveza države da posvećuje posebnu skrb zaštiti hrvatskih ratnih vojnih invalida iako su pripadnici Hrvatskog vijeća obrane bili isključeni iz područja primjene te odredbe (vidi stavak 21. ove presude).

40. Vlada je nadalje tvrdila, pozivajući se na domaću sudsku praksu (vidi stavke 32. i 33. ove presude), da drugi podnositelj zahtjeva nije mogao legitimno očekivati da će njegov zahtjev za isplatu zaostalih iznosa mirovine biti prihvaćen prije nego što se sredstva za tu namjenu osiguraju u državnom proračunu. S obzirom na to da je isplata tih zaostalih iznosa stoga ovisila o ispunjenju budućeg uvjeta, tužbeni zahtjev drugog podnositelja zahtjeva predstavljao je buduće potraživanje ili buduće vlasništvo koje nije ulazilo u područje primjene članka 1. Protokola br. 1 jer nije bilo dovoljno utvrđeno da bude ovršno. Vlada je stoga predložila da se predmet drugog podnositelja zahtjeva proglasi nedopuštenim *ratione materiae*.

41. Podredno, Vlada je tvrdila da drugi podnositelj zahtjeva nije poštovao pravilo o šest mjeseci jer je podnio tužbu (vidi stavak 18. ove presude) koja u njegovu predmetu nije bila relevantno pravno sredstvo koje je trebao iskoristiti. To je bilo stoga što u trenutku podnošenja njegove tužbe

rješenje Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (vidi stavak 16. ove presude) nije predstavljalo ovršnu ispravu za isplatu zaostalih iznosa mirovine. U rješenju Zavoda izričito je navedeno da će zaostali iznosi biti isplaćeni kada se ispuni budući uvjet, odnosno kada budu osigurana proračunska sredstva za isplatu tih iznosa. U prilog toj tvrdnji Vlada se pozvala na sudsku praksu Ustavnog suda (vidi stavak 32. ove presude). Kada je riječ o domaćoj praksi na koju se pozvao drugi podnositelj zahtjeva (vidi stavak 34. ove presude), Vlada je tvrdila da su se predmetne odluke Vrhovnog suda odnosile na situacije koje nisu usporedive sa situacijom drugog podnositelja i da stoga nisu primjenjive u njegovu predmetu.

42. Konačno, Vlada je tvrdila da su u međuvremenu glavnice spornih zaostalih iznosa mirovine u cijelosti isplaćene obama podnositeljima zahtjeva (vidi stavke 15. i 23. ove presude). Iz tog razloga, kada je riječ o prvom podnositelju, Vlada je smatrala da je stvar riješena i pozvala je Sud da izbriše njegov predmet s liste, dok drugi podnositelj više nije mogao tvrditi da je žrtva povrede kojoj je prigovarao.

(b) Podnositelji zahtjeva

43. Prvi podnositelj zahtjeva naveo je da rješenje Zavoda od 4. prosinca 2012. (vidi stavak 9. ove presude) nikada nije dostavljeno ni njemu ni njegovu punomoćniku te da nije bilo moguće utvrditi tko je potpisao povratnicu koju je dostavila Vlada. U svakom slučaju, prije donošenja tog rješenja već je pokrenuo parnični postupak tražeći isplatu spornih zaostalih iznosa (vidi stavak 10. ove presude). Zavod je mogao iznijeti sve relevantne tvrdnje pred građanskim sudom koji je bio nadležan odgovoriti na njih. Stoga nije bilo potrebno da Zavod donosi dopunsko rješenje u kojem se navodi kada će se sporni zaostali iznosi isplatiti (vidi stavak 9. ove presude).

44. Drugi podnositelj zahtjeva naveo je da nije podnio žalbu protiv rješenja Zavoda od 7. studenoga 2008. (vidi stavak 18. ove presude) jer se državni proračun iznova usvaja svake godine. Nije mogao znati da će morati godinama čekati da mu se isplate sporni zaostali iznosi mirovine. Kada je riječ o prigovoru Vlade da se nije pozvao na odgovarajuću odredbu Ustava, drugi podnositelj tvrdio je da ne postoji hijerarhija ustavnih prava i da su sva ona jednako važna. Nadalje je ustvrdio da prema sudskoj praksi Vrhovnog suda dospijeće mirovine nastupa donošenjem rješenja kojim se priznaje pravo na mirovinu (vidi stavak 34. ove presude). Njegova je tužba stoga imala razumne izgleda za uspjeh pa je, prema tome, poštovao rok od šest mjeseci.

2. Ocjena Suda

(a) Primjenjivost članka 1. Protokola br. 1

45. Sud primjećuje da je Zavod donio rješenja kojima priznaje da su podnositelji ispunili uvjete za invalidsku mirovinu te da su ta rješenja postala pravomoćna (vidi stavke 7. i 18. ove presude). U oba predmeta Zavod je utvrdio da podnositelji zahtjeva imaju pravo na isplatu invalidske mirovine od 1. srpnja 2006. godine. Podnositelji zahtjeva počeli su redovito primati mirovinu na mjesečnoj osnovi nakon donošenja rješenja Zavoda kojima im se priznaje to pravo. Međutim, kada je riječ o zaostalim iznosima mirovine za razdoblje koje je prethodilo donošenju tih rješenja (razdoblje od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008.), ti zaostali iznosi nisu bili odmah isplaćeni zbog nedostatka sredstava u državnom proračunu, iako su podnositelji zahtjeva imali pravo primiti te iznose.

46. S obzirom na činjenicu da je pravo podnositelja zahtjeva na primanje invalidske mirovine u razdoblju od 1. srpnja 2006. do 31. listopada 2008. bilo utvrđeno pravomoćnim rješenjima Zavoda, Sud smatra da njihova prava na isplatu spornih zaostalih iznosa invalidske mirovine predstavljaju „vlasništvo” u smislu članka 1. Protokola br. 1 (vidi *Moskal protiv Poljske*, br. 10373/05, stavak 39., 15. rujna 2009., i *Bélané Nagy protiv Mađarske* [VV], br. 53080/13, stavak 94., 13. prosinca 2016.). Činjenica da je isplata tih zaostalih iznosa mirovine bila uvjetovana osiguravanjem sredstava u državnom proračunu pitanje je koje se odnosi na osnovanost prigovora podnositelja zahtjeva.

47. Kao odgovor na suprotnu tvrdnju Vlade (vidi stavak 40. ove presude), Sud napominje da, iako je točno da se prema njegovoj sudskoj praksi uvjetna tražbina ne može smatrati imovinom pa stoga ni „vlasništvom” zaštićenim člankom 1. Protokola br. 1 (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Kopecký protiv Slovačke* [VV], br. 44912/98, stavci 42., 51. i 58., ECHR 2004-IX), to vrijedi za situacije u kojima je stjecanje određenog prava vlasništva podložno nekom uvjetu, a ne za situacije kao što je ona u ovom predmetu u kojoj je pravo već stečeno, ali je ostvarenje tog prava uvjetovano.

48. Iz toga slijedi da se prigovor Vlade koji se temelji na nespojivosti *ratione materiae* mora odbiti.

(b) Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava i poštovanje pravila o šest mjeseci

49. Kada je riječ o prigovoru koji se odnosi na iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava (vidi stavke 38 – 39 ove presude), Sud ponavlja da se od osobe koja je ishodila presudu protiv države ne može zahtijevati da pribjegne ovršnom postupku kako bi se ta presuda izvršila ili bilo kojem drugom sredstvu kako bi osigurala pravovremeno izvršenje te presude (vidi, primjerice, *Metaxas protiv Grčke*, br. 8415/02, stavak 19., 27. svibnja 2004.; *Cocchiarella protiv Italije* [VV], br. 64886/01,

stavak 89., ECHR 2006-V; i *Burdov protiv Rusije (br. 2)*, br. 33509/04, stavak 98., ECHR 2009). To je primjenjivo *mutatis mutandis* na predmete podnositelja zahtjeva koji su, kako je gore navedeno, ishodili pravomoćna rješenja kojima se državu obvezuje da im isplati predmetne zaostale iznose mirovine (vidi stavke 7., 18. i 45. ove presude). To je stoga što se načelo pravne sigurnosti primjenjuje na pravomoćnu pravnu situaciju, neovisno o tome je li do nje došlo na temelju nekog sudskog akta ili upravnog akta ili, kao u ovom slučaju, na temelju nekog rješenja o socijalnom osiguranju koje je, naizgled, pravomoćno po svojoj snazi (vidi gore citirani predmet *Moskal*, stavak 82.).

50. Iz tog razloga Sud smatra da podnositelji zahtjeva nisu bili obvezni pribjeći pravnim sredstvima kako bi osigurali da država ispuni svoje obveze plaćanja koje proizlaze iz pravomoćnih rješenja Zavoda. Prema tome, svi se Vladini prigovori o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava moraju odbiti.

51. Kada je riječ o poštovanju pravila o šest mjeseci od strane drugog podnositelja zahtjeva, Sud smatra da je navodna povreda predstavljala trajnu situaciju, u kojem slučaju šestomjesečni rok počinje teći od završetka predmetne situacije (vidi, *mutatis mutandis*, *Nazarchuk protiv Ukrajine*, br. 9670/02, stavak 20., 19. travnja 2005., i *Trunov protiv Rusije*, br. 9769/04, stavak 15., 6. ožujka 2008.). Dana 29. ožujka 2016., to jest, na dan kada je drugi podnositelj zahtjeva podnio svoj zahtjev Sudu, rješenje Zavoda kojim se podnositelju priznaje pravo na zaostale iznose invalidske mirovine još nije bilo u potpunosti izvršeno s obzirom na to da još uvijek nije primio zaostale iznose mirovine za 2007. i 2008. godinu (vidi stavak 23. ove presude). Prema tome, i taj se prigovor Vlade mora odbiti.

(c) Položaj žrtve

52. Sud ponavlja da odluka ili mjera povoljna za podnositelje zahtjeva, kao što je izvršenje neke odluke nakon značajnog odlaganja, u načelu nije dovoljna da ih liši njihova statusa „žrtve” osim ako nacionalne vlasti nisu izričito, ili barem u biti, priznale povredu Konvencije i nakon toga podnositeljima pružile zadovoljštinu za tu povredu (vidi gore citirani predmet *Burdov protiv Rusije (br. 2)*, stavak 56.). Slično tome, da bi mogao zaključiti da je predmet riješen i da se članak 37. stavak 1. točka (b) primjenjuje na ovaj predmet, Sud mora utvrditi postoje li još uvijek okolnosti zbog kojih se prigovara i jesu li otklonjeni učinci moguće povrede Konvencije zbog tih okolnosti (vidi, primjerice, *Konstantin Markin protiv Rusije* [VV], br. 30078/06, stavak 87., ECHR 2012 (izvadci)).

53. S obzirom na ta načela, Sud smatra dovoljnim napomenuti da domaće vlasti nikada nisu priznale povredu kojoj se prigovara i da podnositelji zahtjeva nikada nisu dobili nikakvu naknadu za nematerijalnu štetu koju su pretrpjeli zbog odlaganja plaćanja spornih zaostalnih iznosa invalidske mirovine (vidi stavke 15. i 23. ove presude). Sud stoga utvrđuje

da podnositelji zahtjeva još uvijek mogu tvrditi da su žrtve navedene povrede i da stvar nije riješena.

54. Sud stoga odbija i zahtjev Vlade da se na temelju članka 37. stavka 1. točke (b) Konvencije predmet prvog podnositelja zahtjeva izbriše s liste i njezin prigovor o nedopuštenosti na temelju navodnog gubitka statusa žrtve drugog podnositelja.

(d) Zaključak

55. Sud primjećuje da ovi zahtjevi nisu ni očigledno neosnovani ni nedopušteni po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se moraju proglasiti dopuštenima.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

(a) Podnositelji zahtjeva

56. Podnositelji zahtjeva osporavali su zakonitost odluka domaćih vlasti da isplatu zaostalih iznosa invalidske mirovine uvjetuju osiguravanjem sredstava u državnom proračunu (vidi stavke 9., 12., 18. i 20. ove presude). Nadalje su smatrali da je odlaganje isplate tih zaostalih iznosa bilo prekomjerno.

(b) Vlada

57. Vlada je navela da odluke domaćih vlasti kojima se utvrđuje da će se zaostali iznosi mirovine isplatiti nakon što se sredstva za tu namjenu osiguraju u državnom proračunu te kasnije odbijanje tužbenih zahtjeva podnositelja zahtjeva imaju pravnu osnovu u članku 106. Zakona o braniteljima i članku 136. Zakona o mirovinskom osiguranju (vidi stavke 28. i 28. ove presude).

58. Vlada je dalje navela da nije mogla ispuniti svoje obveze isplate mirovina pripadnicima Hrvatskog vijeća obrane, a da ne ugrozi financijsku stabilnost zemlje. Odlaganje isplate zaostalih iznosa invalidske mirovine podnositeljima zahtjeva bilo je opravdano jer se od 2008. nadalje država suočavala s globalnom gospodarskom krizom. Osim toga, potpisivanjem mjerodavnog bilateralnog ugovora s Bosnom i Hercegovinom (vidi stavak 29. ove presude) država se obvezala priznati prava na socijalnu naknadu velikom broju potencijalnih korisnika.

59. Prema mišljenju Vlade, odlaganje isplate predmetnih zaostalih iznosa nije nametnulo prekomjeran individualni teret podnositeljima zahtjeva s obzirom na to da su nakon donošenja rješenja kojima im je priznato pravo na invalidsku mirovinu primali redovite mjesečne isplate predmetne socijalne naknade. Isto tako, iznosi njihove invalidske mirovine prilagođeni su i povećani u skladu s mjerodavnim domaćim

zakonodavstvom. Nadalje, prvi podnositelj zahtjeva bio je zaposlen 2012., 2014. i 2015. godine te je u tom razdoblju primao redovitu plaću (vidi stavak 24. ove presude).

2. Ocjena Suda

60. Sud ponavlja da nemogućnost podnositelja zahtjeva da ishodi izvršenje odluke kojom je dosuđena naknada u njegovu korist predstavlja miješanje u pravo na mirno uživanje vlasništva, kako je utvrđeno u prvoj rečenici prvog stavka članka 1. Protokola br. 1 (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Burdov protiv Rusije*, br. 59498/00, stavak 40., ECHR 2002-III, i *Jasiūnienė protiv Litve*, br. 41510/98, stavak 45., 6. ožujka 2003.).

61. Sud nadalje ponavlja da određeno odlaganje izvršenja može biti opravdano u određenim okolnostima (vidi gore citirani predmet *Burdov*, stavak 35.). Međutim, državna vlast ne može navesti nedostatak sredstava kao izgovor za nepodmirivanje duga po presudi (vidi gore citirani predmet *Burdov*, stavak 41., i gore citirani predmet *Burdov protiv Rusije (br. 2)*, stavak 70., s daljnjim referencama).

62. Sud primjećuje da predmetna rješenja upravnih tijela (vidi stavke 7. i 18. ove presude) nisu izvršena u razdoblju od devet godina jer relevantna sredstva nisu bila osigurana u državnom proračunu (vidi stavke 15. i 23. ove presude). U prošlosti su se mnogo kraća odlaganja smatrala prekomjernima (vidi gore citirani predmet *Burdov*, stavci 36., 37. i 41.; *Petrushko protiv Rusije*, br. 36494/02, stavak 25., 24. veljače 2005.; i *Sokur protiv Ukrajine*, br. 29439/02, stavak 36., 26. travnja 2005.). Sud ne vidi razlog za odstupanje od te sudske prakse u ovom predmetu.

63. Stoga je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju u odnosu na prvog i drugog podnositelja zahtjeva.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

64. Člankom 41. Konvencije predviđeno je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.“

A. Šteta

1. Tvrdnje stranaka

65. Prvi podnositelj zahtjeva potraživao je 5.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete. Drugi podnositelj zahtjeva potraživao je neodređeni iznos obračunatih zakonskih zateznih kamata na ime naknade materijalne štete i 10.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete.

66. Vlada je osporila ta potraživanja, smatrajući ih pretjeranima, neosnovanima i nepotkrijepljenima.

2. *Ocjena Suda*

(a) Materijalna šteta

67. Kada je riječ o drugom podnositelju zahtjeva, Sud ponavlja da sukladno pravilu 60. stavku 1. Poslovnika Suda podnositelj zahtjeva koji želi ostvariti pravednu naknadu štete na temelju članka 41. Konvencije u slučaju utvrđenja povrede njegovih konvencijskih prava mora iznijeti određeni zahtjev o tome. Budući da drugi podnositelj zahtjeva nije iznio određeni zahtjev za naknadu materijalne štete (vidi stavak 65. ove presude), Sud mu ne dosuđuje nikakav iznos po toj osnovi.

(b) Nematerijalna šteta

68. Sud utvrđuje da su podnositelji zahtjeva zasigurno pretrpjeli nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi samo utvrđivanjem povrede. Procjenjujući na pravičnoj osnovi, Sud prvom podnositelju zahtjeva dosuđuje 5.000,00 eura, a drugom podnositelju zahtjeva 6.000,00 eura na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

69. Prvi podnositelj zahtjeva potraživao je i 4.000,00 eura, a drugi podnositelj zahtjeva 6.779,80 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred ovim Sudom.

70. Vlada je osporila te zahtjeve kao pretjerane i nepotkrijepljene jer su podneseni bez ikakvih dokumenata koji ih potkrepljuju.

71. Kada je riječ o troškovima i izdacima nastalima pred domaćim sudovima, Sud upućuje na svoja utvrđenja u stavcima 49. i 50. ove presude da podnositelji zahtjeva nisu bili obvezni pribjeći nijednom pravnom sredstvu kako bi osigurali da država ispuni svoje obveze plaćanja. Iz tog razloga Sud im ne dosuđuje nikakav iznos po toj osnovi.

72. Kada je riječ o troškovima nastalima pred Sudom, uzimajući u obzir dokumente u svojem posjedu i svoju sudsku praksu, Sud smatra razumnim dosuditi svakom podnositelju zahtjeva po 2.000,00 eura, uvećano za sve poreze koji bi im se mogli zaračunati.

C. Zatezne kamate

73. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *odlučuje* spojiti zahtjeve;
2. *odbacuje* zahtjev Vlade za brisanje predmeta prvog podnositelja zahtjeva s liste predmeta;
3. *utvrđuje* da su zahtjevi dopušteni;
4. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju;
5. *presuđuje*
  - (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u valutu tužene države po tečajnoj stopi važećoj na dan namirenja:
    - (i) 5.000,00 EUR (pet tisuća eura) prvom podnositelju zahtjeva i 6.000,00 EUR (šest tisuća eura) drugom podnositelju zahtjeva na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
    - (ii) po 2.000,00 EUR (dvije tisuće eura) svakom podnositelju zahtjeva na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositeljima;
  - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
6. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednom naknadom.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 23. rujna 2021. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika suda. *snatur*

Attila Teplán
Vršitelj dužnosti zamjenika tajnika

Péter Paczolay
Predsjednik

© 2021 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.